

T.C.
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

7/55122
6163

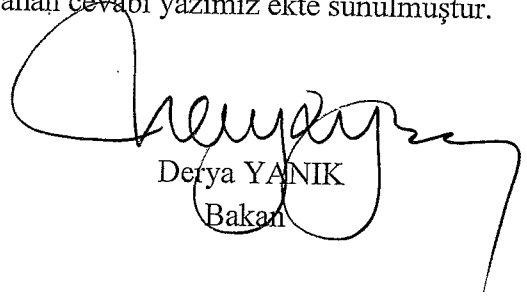
Sayı : 72079556-610- 35
Konu : Soru Önergesi (7/55122)

21.10.2022

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 10.12.2021 tarihli ve 925762 sayılı yazınız.

İlgi yazı ekinde alınan Antalya Milletvekili Sayın Rafet ZEYBEK tarafından Bakanlığımıza yöneltilen 7/55122 Esas Numaralı yazılı soru önergesine, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99 uncu maddesi uyarınca hazırlanan cevabi yazımız ekte sunulmuştur. Bilgilerinize arz ederim.

Derya YANIK
Bakan

Ek: Cevap Metni (4 sayfa)

**Antalya Milletvekili Sayın Rafet ZEYBEK'e Ait 7/55122 Esas Numaralı Yazılı Soru Önergesine
İlişkin Cevap Metni**

Engelli bireylerin toplumsal hayata katılım ve uyumunu artırmanın en önemli ayaklarından biri erişilebilirliktir. Bakanlığımız erişilebilirlik standartlarının düzenlenmesi, uygulanması, izlenmesi ve denetiminden sorumlu bakanlıklardan bir tanesidir. 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun ile kamu kullanımına açık binalar, açık alanlar ve şehir içi toplu taşıma araçlarında erişilebilir düzenlemeler yapılması için sorumlulara süre verilerek, erişilebilirlikle ilgili olarak ilk kez mevzuatta yaptırım düzenlenmiştir.

Söz konusu Kanunun geçici 2 nci maddesi ile kamu kullanımına açık binalar, mevcut tüm yol, kaldırım, yaya geçidi, açık ve yeşil alanlar, spor alanları ve benzeri sosyal ve kültürel alt yapı alanları ile gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılmış ve umuma açık hizmet veren her türlü yapıların ilgili kurumlar ve kişiler tarafından sekiz yıl içinde erişilebilir hale getirilmesi zorunluluğu getirilmiştir.

Anılan Kanunda 4.7.2012 tarihinde 6353 sayılı Kanun ile yapılan düzenlemeyle, erişilebilirliğin izlenmesi ve denetlenmesi görevi komisyonlara verilmiş, Kanuna istinaden hazırlanan Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Yönetmeliği 20.7.2013 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Yönetmeliğin uygulanması için illerde valilikler bünyesinde oluşturulan vali veya vali yardımcısı başkanlığında Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Komisyonları kurulmuştur.

Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Yönetmeliği'nin 4 üncü maddesinde Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Formlarının Bakanlığımızca belirleneceği hükme bağlanmış olup umuma açık hizmet veren her türlü yapılar ve açık alanlar ile toplu taşıma araçlarının denetlenmesi sürecinde kullanılması için 2016/7 sayılı Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Formları Genelgesi; ayrıca 2017/4 sayılı "5378 Sayılı Engelliler Hakkında Kanunun Geçici 3 üncü Maddesi Kapsamında Verilecek İdari Para Cezalarının Uygulanması ve Diğer Hususlar Genelgesi" yayımlanmıştır.

Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Yönetmeliğinin 13 üncü maddesinin birinci fıkrasında "Erişilebilirlik politikası ve stratejisi çerçevesinde izleme ve denetleme konusundaki öncelikler ile genel amaç ve hedefleri belirlemek üzere Bakanlık tarafından ulusal düzeyde yıllık plan hazırlanır ve gerekli hallerde değiştirilebilir" ve ikinci fıkrasında "İzleme ve denetleme planında yer alan öncelikler çerçevesinde gerçekleştirilecek faaliyetleri belirlemek üzere komisyon tarafından il düzeyinde yıllık izleme ve denetleme programı hazırlanır" hükümleri yer almaktadır. Bu kapsamda 2019/1 sayılı Genelge yayımlanmış olup, Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Komisyonlarınca il programları hazırlanmıştır.

Diğer taraftan, Bakanlığımız merkez teşkilatı hizmet binası da erişilebilirlik standartları açısından uygun hale getirilmiş olup, mevzuat açısından herhangi bir eksiklik bulunmamaktadır.

Engellilerin ulaşımı ve kullanımına uygun olmayan yapıların uygun şekle getirilmesine yönelik proje değişiklik taleplerinin değerlendirilmesi için oluşturulacak komisyonun teşkili, çalışma usul ve esasları ile engellinin kullanımından sonraki süreçle ilişkin hususları belirlemek için Yapılarda Özürlülerin Kullanımına Yönelik Proje Tadili Komisyonları Teşkili Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik ise 22.04.2006 tarihinde yayımlanmıştır.

Engelliler Hakkında Kanunun geçici 3 üncü maddesinin beşinci fıkrasına istinaden, 13.01.2017 tarihli ve 29947 sayılı Resmi Gazete'de "Şehirler Arası Yolcu Taşıma Hizmeti ile Şehir İçi Servis ve Turizm Taşımacılığı Hizmetinin Erişilebilir Hale Getirilmesine Dair Yönetmelik" yayımlanmış olup, okul servis taşımacılığı konusunda ve yolcu taşıma hizmeti sağlayıcılarına yönelik gerekli tedbirleri içermektedir.

Bunlarla birlikte Kanunda bahsi geçen düzenlemelerde Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Komisyonu tarafından gerekli bulunması halinde erişilebilirlik ile ilgili ek süre verilmesi ve eksikliklerin giderilmesi amacıyla yapılan mevzuat düzenlemeleri bulunmaktadır. Yapılan bu değişiklikler erişilebilirlik için süre uzatımı veya öteleme değildir.

Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından 2020 yılı “Erişilebilirlik Yılı” olarak ilan edilmiştir. Tüm kurum ve kuruluşlar tarafından yapılacak erişilebilirlik çalışmalarının planlı, programlı ve standartlara uygun bir şekilde yürütülmesi, uygulamalara hız verilmesi, bu alanda fiziksel, dijital ve zihinsel dönüşümün sağlanması ve erişilebilirlik kültürünün oluşturulması için “2020 Erişilebilirlik Yılı” kapsamında 2020/1 sayılı “2020 Erişilebilirlik Yılı Duyurusu Hakkında Genelge” yayımlanarak tüm kurum ve kuruluşlara gönderilmiştir.

Erişilebilirlik ile ilgili bilgi ve bilinç düzeyinin artırılması amacıyla 2011 yılından bu yana 14 bine yakın yönetici ve teknik personele erişilebilirlik eğitimi verilmiştir.

Erişilebilirlik konusuna dikkat çekilmesi, farkındalığın artırılması ve vatandaşlar tarafından yaratılan toplumsal ve kültürel engellerin önlenerek engellilerin erişilebilirliğinin sağlanması amacıyla hazırlanan broşürden 2015 yılında 101.000 adet 2017 yılında ise 500.000 adet basılarak 81 ilde bulunan kamu kurumlarında görev yapan personel ile bu binaları ziyaret eden vatandaşlara dağıtılmak üzere valiliklere gönderilmiştir.

Ayrıca çocukların erişilebilirlik ihtiyaçlarının yetişkinlerden farklı olması nedeniyle, bu ihtiyaçların karşılanmasına yönelik standartların belirlenmesi amacıyla, diğer ülkelere de örnek teşkil eden “Çocuklar İçin Erişilebilirlik Rehberi” hazırlanmıştır.

Binaların, erişilebilir hale getirilebilmesi için yapılması gerekenlerin rapor olarak temin edilmesini sağlayacak ve erişilebilirlik belgesi alınmasını teşvik edecek bir formül olan Erişilebilirlik Değerlendirme Modülü (ERDEM) kullanıma açılmıştır.

Erişilebilirlik standartlarının daha çok çizim, animasyon gibi görsellerle destekleneceği Erişilebilirlik Kılavuzu hazırlanmıştır. Söz konusu kılavuz özellikle planlama ve tasarım aşamasında mimar ve mühendislere rehberlik edecek, ayrıca üniversitelerde kaynak kitap olarak da kullanılabilecektir.

Bakanlığımızca tüm Bakanlıklara ve ilgili kurumlara her yıl bütçe hazırlık döneminde “erişilebilirlik ödeneğine yer verilmesi” konusunda hatırlatma yazısı gönderilmektedir. Ayrıca Bakanlığımızın talebi üzerine Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından erişilebilirlik ile ilgili harcamaların izlenebilmesi için fonksiyonel sınıflandırmanın dördüncü düzeyinde “10.1.2.05 Engellilerin Erişilebilirliğinin Sağlanması Amacıyla Yapılacak Giderler” kodu açılarak 2018 bütçe hazırlıkları kapsamında kamu kurum ve kuruluşları tarafından ilk kez kullanılmaya başlanmıştır.

Diğer taraftan; 2017 yılında “E-Devlet Hizmetlerinin Erişilebilirliği Çalıştayı” düzenlenerek, engellilerin ve yaşlıların bilgi ve iletişim teknolojilerine erişimde yaşadığı sorunlar tespit edilmiştir. Çalıştayı ardından “Web Erişilebilirliği Kontrol Listesi-A Seviyesi” taslağı hazırlanmış, ilgili kurum, üniversite ve sivil toplum kuruluşlarının görüşlerine açılmıştır. Tüm bunlarla birlikte Bakanlığımız web sayfası erişilebilir olarak tasarlanmıştır.

Kamu kurumlarının web sayfalarının erişilebilir olarak tasarlanması ve mevcutların erişilebilir hale getirilmesi ve konu ile ilgili farkındalık oluşturmak için Bakanlık olarak çalışmalarımız devam etmektedir. Bu kapsamda 26 Ekim 2020 tarihinde Bakanlığımızca tüm bakanlıklar ve bakanlıkların bağlı, ilgili ve ilişkili kurumlarında görev yapan 210 web içerik yönetim sistemi görevlisi ve birim sorumlusu/şube müdürleri katılımı ile “Web Erişilebilirlik Eğitimi” gerçekleştirilmiştir.

Bunun yanında dijital alanda internet siteleri, uygulamalar, videolar, haberler, afişler aracılığıyla sunulan bilgiyi engellilerin de edinmesi ve söz konusu bu bilginin farklı özelliklere sahip kullanıcılar tarafından anlaşılabilir formatta yani erişilebilir olması için Bakanlığımızca 10 adet “Web

Erişilebilirlik Eğitimleri” düzenlenecektir. Eğitimlerle, kurumların mevzuat ile kendilerine verilen “Bilgilendirme hizmetleri ile bilgi ve iletişim teknolojisinin engelliler için erişilebilir olması sağlanır.” yükümlülüğünü yerine getirmeleri için konuyla ilgili teknik bilgi desteği verilmesi amaçlanmaktadır. İlki 10 Haziran 2021 tarihinde düzenlenen eğitim ile web sayfalarının erişilebilir olarak tasarlanması, mevcut kamu kurumu web sayfalarının erişilebilir hale getirilmesi ve konu ile ilgili farkındalık oluşturulması hedeflenmektedir.

Bakanlığımız merkez ve teşkilatında 56 işaret dili tercümanı görev yapmaktadır. Bakanlığımız bünyesinde 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 53 üncü maddesi kapsamında 610 engelli memur görev yapmaktadır. Bakanlığımızda şube müdürü ve üzeri unvanında toplam 11 engelli personel istihdam edilmektedir.

Bakanlığımız erişilebilirlik ile ilgili ulusal politikaların belirlenmesi, mevzuatın hazırlanması ve bu politikaların hayata geçirilmesi için kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyon ve iş birliğinin sağlanması ile yükümlü bir kurumdur. Erişilebilirliğin uygulanması tüm kurum ve kuruluşların görev ve sorumluluğundadır.

Ayrıca, Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Komisyonları tarafından verilen erişilebilirlik belgesi listesine <https://aile.gov.tr/eyhgm/sayfalar/hizli-erisim-erisilebilirlik/> adresinden ulaşılabilmektedir.

Diğer taraftan, özel gereksinimi olan bireylere ve ailelerine Bakanlığımızca çeşitli sosyal yardım ve sosyal hizmetler sunulmaktadır. Özel gereksinimi olan bireyler; belirlenen koşulları sağlamaları durumunda 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Gücsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun kapsamında engelli aylığından, evde bakım yardımından, elektrik indiriminden, ücretsiz seyahat hakkından, ÖTV muafiyetinden, EKPSS sınavı ile kamuda istihdam ve korumalı işyerleri ile özel sektörde istihdam hakkından, engelli çocuğu bulunan ebeveynlere çalışma hayatında mazeret izni hakkı ile izin kullanımında gerekli kolaylık sağlanması hakkından, erken emeklilik ve malulen emeklilik hakkından, bakım merkezlerinde yatılı bakım, gündüz bakım ve geçici bakım hizmetlerinden, 81 ilde bulunan Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlükleri ve Sosyal Hizmet Merkezlerinde psiko-sosyal hizmetler ile aile eğitim programlarından yararlanabilmektedir.

Bakanlığımızca 2022 sayılı Kanun kapsamında;

- 18 yaşından büyük %40 ve üzerinde engelli olan veya özel gereksinim düzeyi en az hafif düzeyde olan 18 yaşından küçük yakını olan,
- Uzun vadeli sigorta kollarına tabi olacak şekilde çalışmayan,
- Sosyal güvenlik kurumlarından bir gelir veya aylık hakkından yararlanmayan,
- Nafaka bağlanmamış veya nafaka bağlanması mümkün olmayan,
- Hane içinde kişi başına düşen ortalama aylık geliri, asgari ücretin aylık net tutarının 1/3'ünden (2021 yılı için 852,53-TL) az olan

Türk vatandaşlarına engelli aylığı bağlanmaktadır.

Bu kapsamda, 2020 yılında engelli vatandaşlar için sunulan yardım programlarına ilişkin bilgiler şu şekildedir:

- %40-%69 arası Engelli Aylığı alan kişi sayısı 346.752,
- %70 ve üzeri Engelli Aylığı alan kişi sayısı 277.553,
- Engelli Yakını Aylığı için kişi sayısı 95.540'dır.

Engelli açığı bulunan kamu kurum ve kuruluşları bir sonraki yıl için alım yapacakları engellilere ilişkin taleplerini her yıl bildirmekle yükümlüdür. EKPSS ve Kura sonuçlarına göre, kamu kurum ve kuruluşları tarafından bildirilen kadrolara yerleştirmeler yapılmaya devam edilecektir.

Kamuda engelli atamaları Cumhurbaşkanlığı Kararları doğrultusunda kadro sınırlamasına tabi olmadığından, bunun için ilave bir bütçe ayrılmadan engelli atamaları yapılabilmektedir.

2002 yılından bu yana kamuda istihdam alanında 10 katı aşan bir artış sağlanmıştır.

2002 yılsonu itibarıyla 5.777 olan memur olarak istihdam edilen engelli birey sayısı 62.337'ye ulaşmıştır. Ayrıca; Cumhurbaşkanımız Sn. Recep Tayyip ERDOĞAN tarafından 3 Aralık Dünya Engelliler Gününde, 2030 Engelsiz Vizyon'umuzun açıklandığı toplantıda, 750 engelli öğretmenin ataması yapılmıştır.

2022 yılı Ocak ayında 2.927 engellinin kamu kurumlarına yerleştirilmesi işlemi gerçekleştirilecektir. Böylece, kamuda çalışan toplam engelli memur sayısı 66.104'e ulaşacaktır.

Ayrıca, Bakanlığımız özel gereksinimi olan bireylere engel grubuna göre ayırım göstermeden ve engel gruplarının güçlü ve zayıf yönlerini gözeterek eğitim ve istihdam alanında çalışmalarını yürütmektedir.